

Інформація

про стан виконання вимог профспілок, викладених у постанові Ради ФПУ від 23.06.2016 № Р-2-4, рішеннях Президії ФПУ, Резолюції Всеукраїнської акції профспілок 08.12.2016 щодо посилення захисту прав та інтересів працюючих в умовах шокового підвищення ціни на газ і тарифів на житлово – комунальні послуги

Федерацією профспілок України та членськими організаціями ФПУ для забезпечення виконання вимог профспілок, викладених в постанові Ради ФПУ від 23.06.2016 № Р-2-4, було розроблено План подальших солідарних дій ФПУ та її членських організацій в умовах підвищення ціни на газ і тарифів на житлово- комунальні послуги, затверджений Президією ФПУ 19.07.2016 (далі - План дій).

У рамках моніторингу виконання постанови Ради інформація про хід реалізації Операційного плану дій регулярно надсилалася членським організаціям ФПУ, розглядалася на засіданнях Президії ФПУ 19 липня та 30 вересня ц.р. Про Позицію профспілок і проблемні питання ФПУ, СПО об'єднань профспілок інформували Уряд, Верховну Раду, СПО роботодавців.

У зв'язку із невиконанням більшості вимог профспілок 8 грудня ц.р. відбулася Всеукраїнська акція профспілок, у якій взяли участь більше 10 тис. осіб - представників усіх галузей економіки, бюджетної сфери, а також студентство.

Переважна кількість учасників акції - це представники бюджетних галузей: освіти і науки (3686 осіб), охорони здоров'я (840), культури (289). Також в акції взяли участь значна частина представників всеукраїнських профспілок трудящих металургійної і гірничодобувної промисловості (735 осіб), житлово-комунального господарства (699), енергетики та електротехнічної промисловості (429), лісового господарства (312), вугільної промисловості (245) та автомобільного транспорту (161).

Проте, низка членських організацій не повною мірою використали свої можливості щодо участі в акції.

Під час Всеукраїнської акції профспілки від імені мільйонів трудівників висунули актуалізовані вимоги до Уряду та Верховної Ради України задля забезпечення гідного життя працюючих та членів їх сімей, соціального захисту пенсіонерів, ветеранів, студентів.

1. Встановити з 1 січня 2017 року мінімальну заробітну плату на рівні реального прожиткового мінімуму, розрахованого на базі оновленого «споживчого кошика» - 3200 грн, забезпечити відповідні видатки у Державному бюджеті-2017.

Вжити конкретні дії для розвитку ефективного, конкурентоспроможного національного виробництва. Зменшити податкове навантаження для малого та середнього підприємництва з метою його збереження.

Вимога в стані виконання.

Під тиском профспілок Уряд затвердив 11.10.2016 оновлені набори для розрахунку прожиткового мінімуму (постанова № 780) та вніс до Парламенту доопрацьований проект Держбюджету на 2017 рік (реєсір. № 5000 від 3.11.2016), яким пропонується з 1 січня 2017 року встановити мінімальну заробітну плату в розмірі 3200 грн, що забезпечить її зростання вдвічі порівняно з 1 грудня 2016 року. Уряд заявляє, що він діє покроково: спочатку підвищується мінімальна заробітна плата, завдяки чому бюджет отримує необхідний ресурс, а потім цей ресурс використовуватиметься для підвищення

інших соціальних стандартів та гарантій (прожиткового мінімуму, мінімальної пенсії тощо). Проект Держбюджету-2017 очікує розгляду на пленарному засіданні орієнтовно 22.12.2016.

За наполяганням ФПУ, задля забезпечення розвитку ефективного, конкурентоспроможного національного виробництва створено департамент промислової політики у складі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, введено посаду першого заступника міністра з питань промислової політики. Також постановою КМУ від 11.10.2016 № 711 утворено Національний комітет з промислового розвитку, а 14.12.2016 затверджено його склад (до складу включено Голову ФПУ Осового Г.В.). Крім того, СПО об'єднань профспілок надано кандидатури керівників галузевих профспілок до складу робочих груп Комітету за різними тематиками.

Проектом Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо покращення інвестиційного клімату в Україні)» № 5368 від 07.11.2016, внесений КМУ, передбачено пропозиції щодо недопущення підвищення податкового навантаження на малий та середній бізнес.

2. Знизити ціну на природний газ, тарифи на житлово-комунальні послуги до економічно обґрунтованого рівня з урахуванням платоспроможності громадян, забезпечити прозорість і контроль за ціноутворенням.

Вимога не виконується, перебуває на контролі ФПУ.

Питання зниження ціни на газ не підтримується Урядом та парламентом.

Певним позитивом є впровадження Урядом низки пом'якшувальних заходів, зокрема: заборона стягнення заборгованості за послуги ЖКГ з громадян, які оформили субсидії; оплата з місцевого бюджету різниці завищених місцевими органами влади норм споживання послуг ЖКГ (постанова КМУ від 11.11.2016 № 803); можливість сплачувати за послуги з централізованого опалення із застосуванням розегрочки (постанова КМУ від 19.10.2016 № 744); нарахування плати за надані послуги з централізованого опалення у разі відсутності засобів обліку теплової енергії на підставі усереднених показників споживання теплової енергії, виставлених споживачам згідно показань будинкових засобів обліку теплової енергії (постанова КМУ від 30.11.2016 № 865).

Крім того, на виконання пп. 2 п. 7 Витягу з Протоколу засідання КМУ від 5 жовтня 2016 року, відповідними робочими групами здійснюються перевірки обґрунтованості встановлених тарифів на опалення та гаряче водопостачання в окремих регіонах України, результати яких будуть оприлюднені.

Зважаючи на подання низки позовів громадськими об'єднаннями та ВГО «Батьківщина» до Окружного адміністративного суду м. Києва щодо скасування постанови КМУ від 27.04.2016 № 315 (якою з 01.05.2016 було встановлено нові ціни на природний газ для населення), ФПУ не виступила з окремим позовом, а постійно здійснювала моніторинг за судовим процесом, фахівці брали участь у засіданнях. Однак вирішення справи по суті зволікається судом, чергове засідання призначено на 28 грудня 2016 року.

Питання визначення справедливої ціни на природний газ постійно порушувалося представниками СПО об'єднань профспілок під час засідань Міжвідомчої робочої групи з опрацювання пропозицій щодо перегляду цін на природний газ, створеної на виконання Протоколу зустрічі учасників маршу протесту профспілок з Прем'єр-міністром України 06.07.2016.

31.10.2016 Задля виконання вказаної вимоги ФПУ звернулася до всіх народних депутатів України з проханням підтримати соціально значущі

законопроекти: реєстр. № 2677 від 20.04.2015 «Про внесення зміни до статті 16 Закону України «Про ціни і ціноутворення» щодо участі організацій громадянського суспільства у державному регулюванні цін» (проект був розроблений Федерацією профспілок України), реєстр. № 5321 від 31.10.2016 «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо здешевлення вартості житлово-комунальних послуг для побутових споживачів)».

За наполяганням профспілкової сторони у лютому 2017 року на засіданні Національної тристоронньої соціально-економічної ради планується заслухати інформацію Уряду щодо прозорості встановлення цін на газ, тарифів на гарячу воду і опалення, а також достатності заходів соціального захисту населення в цих умовах.

3. При реформуванні оплати праці забезпечити справедливий розподіл результатів праці, запровадити галузеві стандарти оплати праці, дотримання конвенцій МОП, Європейської соціальної хартії. Внести зміни до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», прийнятого 6 грудня 2016 року, щодо вилучення норм про звуження гарантій оплати праці, стипендіального і пенсійного забезпечення, втручання в автономне право сторін визначати умови оплати праці.

Вимога виконана частково.

Уряд передбачив у проекті Держбюджету на 2017 рік підвищення з 1 січня 2017 року мінімальної зарплати з 1600 до 3200 грн, а також підвищення заробітної плати лікарів та вчителів на 30-50%.

Укладеними у 2016 році галузевими угодами тарифна ставка робітника I розряду збільшена порівняно з чинною мінімальною зарплатою від 110% у галузі авіабудування до 162,5% у паливно-енергетичному комплексі.

Середня зарплата в цілому по економіці зросла в поточному році на 22,7%, вперше перевищивши індекс споживчих цін. Найбільшими темпами заробітна плата зростала у галузях водного транспорту (83,5%), сільського господарства (39,9%), будівництва (32%), промисловості (24,6%), найменшими - в галузі освіти (15,5%), хімічної та фармацевтичної промисловості (6,4% та 11,3% відповідно).

Однак, вимога профспілок до роботодавців щодо підвищення з 1 липня ц.р. заробітної плати не менш ніж на 15% залишається невиконаною. За офіційними даними Держстату, відбулося незначне зростання середньої заробітної плати у липні - на 0,7% та лише на 0,2% протягом липня-жовтня 2016 року, що свідчить як про існуючі проблеми на підприємствах, так і про низьку активність профспілкових організацій щодо перегляду колективних договорів і розмірів оплати праці.

Водночас 06.12.2016 Парламентом прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (реєстр. №5130), норми якого звужують гарантії в оплаті праці, стипендіальному та пенсійному забезпеченні, а також допускають втручання держави в автономне право сторін визначати в колективних договорах та угодах умови оплати праці. Заперечення та пропозиції СПО об'єднань профспілок до зазначеного законопроекту не враховано.

Законом визначено встановлення мінімального посадового окладу (тарифної ставки) у розмірі, не меншому від прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня календарного року. Конкретний розмір тарифної ставки I розряду визначатиметься Генеральною, галузевими угодами, колективними договорами, що потребуватиме невідкладного проведення на всіх рівнях колективних переговорів. Наразі розпочато тристоронні консультації щодо

визначення тарифної ставки робітника I розряду на 2017 рік, відповідно до п. 2.4 Г єну годи.

Профспілкові законодавчі ініціативи щодо підвищення розміру мінімальної заробітної плати та запровадження галузевих підвищувальних коефіцієнтів у небюджетній сфері внесені до Парламенту народним депутатом Вілкулом О.ІО. (законопроект № 4900 від 06.07.2016) та народними депутатами України Капліним С.М. та Сугоняком О.Л. (законопроект № 4900-1 від 13.07.2016) та включено до порядку денного п'ятої сесії.

Зважаючи на те, що низкою законопроектів передбачено запровадити різноманітні механізми регулювання мінімальних гарантій в оплаті праці за галузевою ознакою, СПО об'єднав профспілок запропонував Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення створити робочу групу з напрацювання єдиного проекту закону щодо запровадження галузевих стандартів оплати праці.

4. Забезпечити в Держбюджеті-2017 кошти для встановлення I тарифного розряду ЄТС у розмірі, що перевищує розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб та відповідне фінансування праці 3 мли працівників бюджетної сфери.

Вимога в стані виконання.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», прийнятим 6 грудня 2016 року (реєстр. № 5130), визначено, що мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється у розмірі, не меншому від прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

ФПУ зверталася до парламентських комітетів, фракцій та особисто до кожного народного депутата України щодо забезпечення в Держбюджеті-2017 видатків на оплату праці працівників бюджетної сфери в повному обсязі.

Задля усунення існуючих диспропорцій в оплаті праці працівників бюджетних галузей ФПУ спільно з всеукраїнськими профспілками бюджетної сфери підготовлено та направлено Мінсоцполітики проект постанови КМУ «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 року № 1298», а також проведено низку міжвідомчих консультацій з питань оплати праці у бюджетній сфері.

5. Не допустити руйнування системи стипендіального забезпечення - стипендію кожному встигаючому студенту.

Вимога в стані опрацювання.

Ззначена вимога стосується виконання Закону України «Про вищу освіту», прийнятого у 2014 році діючим Урядом, зокрема статті 62, якою передбачено призначення стипендій на рівні прожиткового мінімуму для не менш ніж 75% студентів, що навчаються за державним замовленням.

ФПУ разом із Профспілкою працівників освіти і науки України активно наполягала на збереженні діючих норм Закону на засіданнях урядових комітетів та профільного Комітету Верховної Ради України. ФПУ 01.11.2016 підтримала багатотисячну акцію протесту київських освітян щодо збільшення рівня зарплати педагогів та стипендіального забезпечення. В областях України також відбулася низка акцій протесту студентських профспілок проти звуження прав щодо стипендіального забезпечення.

Верховна Рада України 6 грудня 2016 року ухвалила законопроект № 5130, яким гарантується соціальна стипендія незахищеним категоріям студентів, але рівень забезпеченості студентів стипендіями зменшується.

СПО об'єднав профспілок не погодив цей законопроект, зокрема в частині внесення змін до законодавства щодо звуження прав студентів на отримання стипендій.

Президентом України Закон не підписаний.

Профспілка працівників освіти і науки пропонує звернутися до Президента України щодо застосування права вето на зазначений закон.

6. Для ліквідації заборгованості із заробітної плати невідкладно ухвалити законодавчі акти, спрямовані на посилення захисту економічних прав працівників, заснування спеціальної «гарантійної установи виплати боргів», відповідно до європейської практики і конвенцій МОП.

Вимога не виконана.

Генеральна, галузеві угоди і колективні договори в цій частині не виконуються.

Обсяг зарплатних боргів, за даними Держстату, з початку 2016 року зріс на 4,3% та станом на 01.11.2016 становив 1962 млн грн. При цьому заборгованість економічно-активних підприємств становила 1290,7 млн грн, з яких 290,4 млн грн, або 22,5%, - борги державних та комунальних підприємств.

У квітні 2015 року СПО об'єднань профспілок вступив у колективні трудові спори з Урядом України та Спільним представницьким органом роботодавців на національному рівні. Проте рішення, прийняті Трудовим арбітражем і Примирною комісією в рамках вищезгаданих спорів щодо виплати найманим працівникам боргів із заробітної плати, Урядовою стороною та Стороною роботодавців в повному обсязі не виконуються.

Щодо дій Уряду: на виконання вимог профспілок, висунутих під час Всеукраїнського маршу протесту профспілок 06.07.2016, Уряд своїм розпорядженням від 22.07.2016 № 517-р затвердив План невідкладних заходів щодо погашення заборгованості із заробітної плати. Крім того, за підсумками зустрічі 18 жовтня ц.р. Прем'єр-міністра України В.Б. Гройсмана з керівниками всеукраїнських профспілок та їх об'єднань надано доручення Мінсоцполітики за участю СПО роботодавців провести аналіз структури заборгованості із заробітної плати та внести пропозиції щодо її погашення. Враховуючи зволікання з виконанням вищезазначених завдань, Прем'єр-міністром України В.Б. Гройсманом надано доручення Мінсоцполітики та іншим центральним і місцевим органам виконавчої влади (від 30.11.2016 № 38734/47/1-16) негайно вжити заходів для забезпечення погашення існуючої та недопущення утворення нової заборгованості із виплати зарплати.

Проте, незважаючи на вжиті заходи, за офіційними даними заборгованість з виплати зарплати на державних та комунальних підприємствах протягом 10 місяців 2016 року зросла на 24,5%.

Приватний сектор: за результатами профспілкового моніторингу, який запроваджено на виконання рішення Трудового арбітражу, обсяги зарплатних боргів на багатьох підприємствах, які належать до сфери впливу СПО Сторони роботодавців, не зменшуються.

Однією з причин непогашення заборгованості з виплати заробітної плати є низька активність профспілок і самих працівників, якими не використовуються всі важелі впливу на роботодавців, такі як позови до суду, вступ у колективні та індивідуальні трудові спори, звернення до правоохоронних та контролюючих органів тощо. Так, за отриманою інформацією, кількість індивідуальних позовів спілчан до суду становить менше 3 тисяч (за офіційною статистикою, станом на 01.11.2016 порушено право на своєчасне отримання зарплати 148,2 тис. працівників економічно-активних підприємств).

Водночас у Парламенті зареєстровано законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення пені у разі невиконання заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої встановленої законом виплати або її

затримки» (народний депутат Вілкул О.Ю. та ін., реєстр. № 5315 від 28.10.2016) та підготовлений на основі профспілкових ініціатив проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення своєчасної виплати заробітної плати» (народний депутат Березкін С.С., реєстр. № 2533 від 03.04.2015).

7. Повернути до 1 січня 2017 року десяткам тисяч працівників, зайнятих на роботах із шкідливими і важкими умовами праці, безпідставно скасоване право на достроковий вихід на пенсію (Списки № 1 і № 2).

Вимога в стані виконання.

Мінсоцполітики листом від 14.12.2016 № 20942/0/2-16/28 надіслано СПО об'єднань профспілок для узгодження проект постанови КМУ «Про внесення змін до списків виробництв, робіт, професій посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 461».

Проект підготовлений на основі пропозицій галузевих профспілок, більшість з яких оформлені протоколами узгоджу вальних нарад (10), проведених у серпні-листопаді ц.р. і надісланих Мінсоцполітики.

Попереднє вивчення зазначеного проекту постанови показало, що значна частина профспілкових пропозицій не врахована.

8. Забезпечити у 2017 році підвищення мінімальної пенсії з урахуванням фактичного прожиткового мінімуму, провести осучаснення раніше призначених пенсій, скасувати існуючі обмеження на їх виплату для осіб, які продовжують працювати.

Не виконано вимогу - в частині підвищення розміру прожиткового мінімуму та мінімальної пенсії до рівня реального прожиткового мінімуму (з 1 грудня 2016 року становить 1247 грн, що майже вдвічі нижчий реального розміру прожиткового мінімуму, визначеного в цінах жовтня 2016 року - 2 309 грн. На 2017 рік проектом Держбюджету пропонується підвищення прожиткового мінімуму) для непрацевдатних осіб з 1 травня до 1312 грн, та з 1 грудня до 1373 грн); у частині скасування існуючих обмежень на їх виплату для осіб, які продовжують працювати. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (законопроект реєстр. № 5130), прийнятим Верховною Радою України 06.12.2016, продовжені норми обмеження пенсій і на 2017 рік.

У стадії виконання - питання про осучаснення пенсій. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (законопроект реєстр. № 5130), прийнятим Верховною Радою України 06.12.2016, відновлюються норми щодо щорічного перерахунку призначених пенсій. Проте цей Закон має бути підписаний Президентом України, а Кабінетом Міністрів - прийнято Порядок і розміри такого підвищення пенсій.

9. Повернути у 2017 році працівникам право на санаторно-курортне лікування та дитяче оздоровлення за рахунок коштів соцстрахування. Ухвалити на поточній сесії законопроект № 2245.

Вимога у стані виконання.

Зазначене питання розглядалося під час зустрічі 7 грудня представників профспілок з Головою Верховної Ради України А. Парубієм, за участю Віце-прем'єр-міністра України С. Кубіва і Міністра соціальної політики України А. Реви, якими висловлено розуміння порушеної проблеми і готовність до її вирішення, але після завершення процедури об'єднання фондів соціального страхування з тимчасової втрати працевдатності і від нещасних випадків на

виробництві і профзахворювань. 7

На засіданні Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення 03.06.2015 розглядався законопроект про відновлення санаторно-курортного лікування для застрахованих осіб та дитячого оздоровлення (№ 2245) і Комітет рекомендував Верховній Раді прийняти його за основу.

Верховною Радою України 6 грудня ц.р. прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (законопроект № 5130,), яким передбачені норми, спрямовані на прискорення об'єднання фондів соціального страхування. Зокрема, передбачено протягом 30 днів від дати набрання чинності цим Законом (з 1 січня 2017 року) створення робочих органів виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України та їх відділень і здійснення заходів з їх державної реєстрації в установленому законодавством порядку, а також у цей же термін припинення фондів соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та від нещасних випадків шляхом приєднання до Фонду соціального страхування України.

10. Не допустити руйнації і комерціалізації охорони здоров'я, закриття закладів та звільнення працівників, порушення конституційного права громадян на доступну медичну допомогу.

Вимога не виконана.

Питання щодо неприпустимості законодавчих ініціатив та введення у дію нормативно-правових актів, що призводять до руйнації системи охорони здоров'я, неодноразово порушувались Федерацією профспілок України та Спільним представницьким органом об'єднань профспілок під час розгляду проектів законодавчих та нормативно-правових актів, у зверненнях до центральних органів виконавчої влади, Верховної Ради України тощо. Але Кабінет Міністрів України, Міністерство охорони здоров'я України продовжують практику прийняття нормативно-правових актів без узгодження із Стороною профспілок.

Міністерство охорони здоров'я України створює нову систему госпітальних округів, розробляє систему громадського здоров'я в Україні без урахування нагальних питань децентралізації та адміністративного устрою, необхідності фінансового планування та обґрунтування витрат Держбюджету на проведення реформ охорони здоров'я.

За наполяганням профспілкової сторони питання про реформування системи охорони здоров'я, забезпечення населення лікарськими засобами та медичними послугами включено до порядку денного засідання Національної тристоронньої соціально-економічної ради у лютому 2017 року.

В Україні до цього часу не створено систему загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування, як це передбачено законодавством, не розроблено нормативно-правового акту щодо проведення розрахунків вартості медичної допомоги на підставі клінічних протоколів з переліком медичних послуг, вартість яких визначено за затвердженою загальнодержавною методикою, що дає змогу розраховувати витрати державного соціального медичного страхування.

Щодо проведення Всеукраїнського страйку

На виконання пункту 5 Постанови Президії ФПУ від 30.09.2016 № П-4-2 «Про виконання вимог профспілок, викладених в постанові Ради ФПУ від 23.06.2016 № Р-2-4 «Про позицію і дії ФПУ, її членських організацій на захист прав та інтересів працюючих в умовах шокового підвищення ціни на газ і тарифів на житлово-комунальні послуги» інформацію про розгляд на засіданні

своїх колегіальних органів питання щодо проведення Всеукраїнського страйку надали всього 13 галузевих профспілок членських організацій ФПУ із 43 (станом на 15 грудня 2016 року).

Жодна з профспілкових організацій прямо не заявила про готовність до Всеукраїнського страйку.

Під час проведення Всеукраїнської акції профспілок 08.12.2016 відбулася зустріч Першого віце-прем'єр-міністра України Кубіва С.І. з учасниками акції - представниками профспілок, за результатами якої надано низку доручень центральним органам виконавчої влади, зокрема щодо забезпечення залучення профспілок до проведення публічних обговорень заходів, спрямованих на реформування сфер соціально-економічного життя, розроблення нормативної бази створення соціальних стипендій, вирішення окремих проблем у вугільній галузі, охороні здоров'я, збільшення фінансування ПАН України тощо.

Узагальнено департаментом захисту соціально-економічних прав апарату ФПУ